

VENNOOTSCHAPSRECHT TOEGEPAST

TOEGEPAST

VENNOOTSCHAPSRECHT TOEGEPAST

JEAN PIERRE VINCKE
KARIM FAWZI
JEROEN DE SCHRYVER
ROOSMARIJN SMITS

Vijfde editie

intersentia

Antwerpen – Cambridge

Vennootschapsrecht toegepast, vijfde editie

Jean Pierre Vincke, Karim Fawzi, Jeroen De Schryver en Roosmarijn Smits

© 2019 Intersentia

Antwerpen – Cambridge

www.intersentia.be

Omslagfoto: *VOC aandeel, 6 oktober 1606, uitgeschreven aan Theunis Jansz.* (Wikimedia commons – Stadsarchief Amsterdam)

ISBN 978-94-000-1032-1

D/2019/7849/76

NUR **163** / 825

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

INLEIDING

Waarom kiezen voor een vennootschap wanneer je een onderneming wil vorm geven? De redenen kunnen zeer divers zijn.

De Verenigde Oost-Indische Compagnie, afgekort tot VOC (1602 – 1798/1799), was de eerste naamloze vennootschap met vrij verhandelbare aandelen. Het is het klassieke voorbeeld van een vennootschap die werd opgericht waarbij verschillende personen belegden in een onderneming met de bedoeling deel te nemen in de winsten.

Vandaag is de intentie om samen een activiteit uit te oefenen en de winst te delen, nog steeds een motivatie om een vennootschap op te richten of om aandelen in een bestaande vennootschap te verwerven. Traditioneel heeft een vennootschap tot doel haar vennoten of aandeelhouders een vermogensvoordeel te bezorgen, maar vandaag is dat niet noodzakelijk meer de enige doelstelling. Zo is er meer en meer sprake van het maatschappelijk verantwoord ondernemen waarbij aandacht wordt besteed aan het milieu en de maatschappelijke context, nl. de samenleving.

Een vennootschap is ook een vehikel om middelen van verscheidene personen samen te brengen in een apart vermogen.

Met de vennootschap kan men ook het privépatrimonium beschermen door het af te scheiden van de beroepsactiviteit.

Het vennootschapsrecht biedt ook het voordeel van een uitgewerkte structuur en organisatie (een bestuursorgaan, algemene vergadering, rapporteringsverplichtingen ...) voor de verschillende actoren van een onderneming.

Een vennootschap kan ook worden gebruikt om het familiaal patrimonium in een entiteit samen te brengen met het oog op een soepelere en eenvoudigere manier om later dat patrimonium tussen de verschillende kinderen of erfgenamen te verdelen.

Het vennootschapsrecht is een materie die voortdurend evolueert. Het Belgische vennootschapsrecht vindt zijn oorsprong in het Burgerlijk Wetboek van 1804 en in de wet van 18 mei 1873. Door de voortdurende aanpassingen, werden coördinaties noodzakelijk. Naar aanleiding van een coördinatie in 1935 werd de BVBA in het leven geroepen.

De coördinatie van 1999 heeft aanleiding gegeven tot het Wetboek van Vennootschappen. Dit leidde echter niet tot een vernieuwing van het Belgische vennootschapsrecht.

Het Wetboek van vennootschappen en verenigingen (WVV), dat op 1 mei 2019 in werking is getreden, heeft drastische wijzigingen aangebracht aan het wettelijk kader van vennootschappen, verenigingen en stichtingen. Met dit wetboek beoogt de wetgever het vennootschapsrecht te moderniseren via drie krachtlijnen, nl. door een doorgedreven vereenvoudiging door te voeren; door te kiezen voor meer aanvullend recht en flexibiliteit en ten slotte door te kiezen voor nieuwe rechtsregels die moeten helpen om het hoofd te bieden aan, voornamelijk, Europese evoluties en nieuwe tendensen, zoals steeds mobielere vennootschappen.

Nieuw is ook het samenbrengen in één wetboek van de regelgeving die van toepassing is op de vennootschappen en op de verenigingen en stichtingen.

Dit handboek bespreekt de fundamentele begrippen van het bestaande vennootschaps- en verenigingsrecht.

INHOUD

INLEIDING	v
1. WETTELIJKE CONTEXT.....	1
1.1. Europa	1
1.2. België	2
2. DE VENNOOTSCHAP	5
2.1. Begrip	5
2.2. Categorieën van vennootschappen en verenigingen.....	7
2.2.1. Handelsvennootschappen versus burgerlijke vennootschappen	7
2.2.2. Met of zonder rechtspersoonlijkheid	7
2.2.3. Met of zonder beperkte aansprakelijkheid.....	8
2.2.4. Personenvennootschappen versus kapitaalvennootschappen.....	9
2.3. Synthese van de vennootschapsvormen opgenomen in het wetboek.....	9
2.4. Bijzonderheden	10
2.4.1. Genoteerde vennootschappen versus vrije markt.....	10
2.4.2. Organisaties van openbaar belang (OOB)	10
2.5. Banden tussen vennootschappen.....	11
2.5.1. Controle.....	11
2.5.2. Moeder – dochter	12
2.5.3. Consortium.....	13
2.5.4. Verbonden vennootschappen.....	14
2.5.5. Geassocieerde vennootschappen	15
2.5.6. Deelneming en deelnemingsverhouding	15
2.5.7. Belang van deze begrippen	16
2.6. Grootte van de vennootschappen en groepen	16
2.6.1. De indeling op basis van de grootte van vennootschappen en groepen	16
2.6.2. Microvennootschappen	17
2.6.3. Kleine vennootschappen	17

2.6.4.	De groepen van beperkte omvang	20
2.6.5.	Overschrijding van de criteria	20
2.7.	Rechtspersonen die geen vennootschap zijn	21
2.8.	Erkenning van vennootschappen.	22
3.	DE BETROKKENEN BIJ VENNOOTSCHAPPEN – IN HET KORT.	25
3.1.	Aandeelhouders/vennoten	25
3.2.	Het bestuursorgaan	25
3.3.	Toezicht	26
3.4.	Personeel	26
4.	DE EFFECTEN.	27
4.1.	Soorten	27
4.1.1.	Aandelen	27
4.1.2.	Winstbewijzen	29
4.1.3.	Obligaties.	30
4.1.4.	Inschrijvingsrechten	31
4.2.	Certificaten	31
4.3.	Registers.	32
4.3.1.	Inhoud	32
4.3.2.	Splitsing van de registers.	33
4.4.	Bijzonderheden van de belangrijkste vennootschapsvormen	34
4.4.1.	Besloten vennootschap (BV).	34
4.4.2.	Coöperatieve vennootschap (CV)	36
4.4.3.	Naamloze vennootschap (NV).	37
4.5.	Overdracht van de effecten	38
4.5.1.	BV	38
4.5.2.	CV	41
4.5.3.	NV.	42
5.	OPRICHTING	45
5.1.	Hoe?	45
5.1.1.	Vennootschap zonder rechtspersoonlijkheid.	45
5.1.2.	Vennootschappen met rechtspersoonlijkheid	45
5.1.3.	Inhoud van de oprichtingsakte van de vennootschappen met rechtspersoonlijkheid.	46

5.2.	Bekendmaking van de oprichting	46
5.2.1.	Vennootschapsdossier rechtspersonenregister	46
5.2.2.	Bekendmaking	46
5.3.	Handelingen vóór de oprichting	47
5.3.1.	Verbintenissen aangegaan voor een vennootschap in oprichting	47
5.3.2.	Overname van de verbintenis door de vennootschap	47
5.3.3.	Gevolgen van een niet-overname door de vennootschap	47
5.4.	Het eigen vermogen bij de oprichting: kapitaal of inbreng	48
5.5.	Verantwoording van het eigen vermogen bij de oprichting: het financieel plan.	49
5.6.	Soorten inbreng.	51
5.7.	Inbreng in natura	51
5.7.1.	Wat komt in aanmerking als inbreng in natura?	51
5.7.2.	Waardering	52
5.7.3.	Vergoeding van de inbreng.	52
5.7.4.	Verslag van de oprichters	52
5.7.5.	Tussenkoms van een bedrijfsrevisor – normale procedure	53
5.7.6.	Afwijkende procedure	54
5.7.7.	Taak van de oprichters bij de afwijkende procedure	55
5.8.	Quasi-inbreng	55
5.8.1.	Bestaansreden van de procedure	55
5.8.2.	Begrip quasi-inbreng	56
5.8.3.	Tussenkoms van een bedrijfsrevisor – normale procedure	57
5.8.4.	Afwijkende procedure	57
5.8.5.	Taak van het bestuursorgaan	57
5.8.6.	Taak van het bestuursorgaan bij de afwijkende procedure	58
5.8.7.	Taak van de algemene vergadering	58
5.8.8.	Openbaarmaking van de verslagen	59
5.8.9.	Gevalen waarin de procedure niet hoeft gevolgd te worden	59
5.8.10.	Gevolgen van het niet naleven van de procedure	59
5.8.11.	Andere sancties.	60
5.9.	BV	60
5.9.1.	Oprichters en aandeelhouders van een BV	60
5.9.2.	Oprichting	60
5.9.3.	Aanvangsvermogen en inbreng	61
5.9.4.	Volstorting van de inbreng	61
5.10.	NV	62
5.10.1.	Oprichting	62
5.10.2.	Kapitaal	62
5.10.3.	Volstorting	62

5.11.	CV	63
5.11.1.	Oprichting	63
5.11.2.	Aanvangsvermogen en inbreng	63
5.11.3.	Volstorting	64
5.12.	Oprichtersaansprakelijkheid	64
5.13.	Nietigheid van de oprichting	64
6.	HET BESTUURSORGAAN	67
6.1.	Rol	67
6.2.	Benoeming	68
6.3.	Bezoldiging	68
6.4.	Bevoegdheden	69
6.5.	Vertegenwoordiging	70
6.6.	Bekendmaking	73
6.7.	Vaste vertegenwoordiger	74
6.8.	BV	74
6.8.1.	Het bestuursorgaan	74
6.8.2.	Dagelijks bestuur	76
6.9.	NV	77
6.9.1.	De diverse varianten van het bestuursorgaan in een NV	77
6.9.2.	Raad van bestuur	77
6.9.3.	De enige bestuurder	79
6.9.4.	Het duaal bestuur	80
6.9.5.	Adviserende comités binnen de raad van bestuur en de raad van toezicht	82
6.9.5.1.	Het auditcomité	83
6.9.5.2.	Het remuneratiecomité	85
6.9.6.	Het dagelijks bestuur	87
6.9.7.	Variabele vergoedingen	88
6.10.	CV	89
6.10.1.	Het bestuursorgaan	89
6.10.2.	Dagelijks bestuur	90
6.11.	Tegenstrijdig belang	90
6.11.1.	Begrip	90
6.11.2.	Het bestuursorgaan vormt een college	92
6.11.3.	Het bestuursorgaan bestaat uit meerdere bestuurders die geen college vormen (enkel BV en CV)	93
6.11.4.	Het bestuursorgaan bestaat uit een duaal bestuur (enkel NV)	94

6.11.5.	Het bestuursorgaan bestaat uit één bestuurder die niet de enige aandeelhouder is.	94
6.11.6.	Het bestuursorgaan bestaat uit één bestuurder die wél de enige aandeelhouder is.	95
6.12.	Vrijwaring van de continuïteit.	96
6.13.	Aansprakelijkheid.	97
6.13.1.	Algemeen.	97
6.13.2.	Aansprakelijkheidsgronden.	98
6.13.3.	Aansprakelijkheidsvordering.	104
6.13.4.	Einde van de aansprakelijkheid.	105
6.13.5.	Strafrechtelijke verantwoordelijkheid.	106
6.13.6.	Beperking bestuurdersaansprakelijkheid.	107
7.	RAPPORTERING BIJ DE JAARAFSLUITING.	109
7.1.	Jaarrekening.	109
7.1.1.	Algemene beginselen.	109
7.1.2.	Vorm van de jaarrekening.	109
7.1.3.	Vastleggen van de jaarrekening.	110
7.1.4.	Termijn.	110
7.2.	Resultaatverwerking.	110
7.3.	Jaarverslag.	112
7.3.1.	Algemene beginselen.	112
7.3.2.	Inhoud van het jaarverslag.	113
7.3.3.	Rapportering in genoteerde vennootschappen.	115
7.3.4.	Verslag over de betalingen aan de overheden.	115
7.3.5.	Rapportering in vennootschappen vrijgesteld van de verplichting een jaarverslag op te stellen.	116
7.4.	Geconsolideerde jaarrekening en jaarverslag.	116
7.5.	Bekendmaking.	118
7.6.	Sancties.	118
8.	DE COMMISSARIS.	121
8.1.	Toepassingsgebied.	121
8.2.	Opdracht.	121
8.3.	Benoeming.	122
8.4.	Duur van de opdracht.	123
8.5.	Bevoegdheden en verplichtingen.	123
8.6.	Verslaggeving.	125
8.7.	Bekendmaking.	126

8.8.	Aansprakelijkheid	126
8.9.	Controle in afwezigheid van een commissaris	127
9.	DE ALGEMENE VERGADERING VAN DE AANDEELHOUDERS.	129
9.1.	Soorten	129
9.2.	Bevoegdheden	130
9.3.	Samenstelling	131
9.4.	Bijeenroeping en informatie ter beschikking stellen	132
9.5.	Organisatie van de algemene vergadering	135
9.6.	Stemrecht	138
9.7.	Uitoefening van het stemrecht	139
9.8.	Jaarvergadering.	140
9.9.	Wijziging van de statuten	141
9.10.	Wijziging van het voorwerp of de doelen van de vennootschap.	142
9.11.	Bekendmakingen	143
10.	WIJZIGINGEN AAN EN BEHOUD VAN HET EIGEN VERMOGEN	145
10.1.	Bijkomende inbrengen en terugnemingen in een BV of CV	145
10.1.1.	Algemeen	145
10.1.2.	Uitgifte van nieuwe aandelen als gevolg van bijkomende inbrengen in een BV	145
10.1.3.	Het voorkeurrecht in de BV	146
10.1.4.	Bijkomende inbrengen in een CV	147
10.1.5.	Terugneming van gedane inbrengen	148
10.2.	Kapitaalverhoging in een NV	148
10.2.1.	Algemeen	148
10.2.2.	Grondvoorwaarden	149
10.2.3.	Uitgifte van aandelen beneden de fractiewaarde van de bestaande aandelen	150
10.2.4.	Het voorkeurrecht	151
10.2.5.	Het toegestane kapitaal	152
10.2.6.	Uitgiftepremie	154
10.3.	Kapitaalvermindering in een NV	155
10.3.1.	Algemeen	155
10.3.2.	Bescherming van de schuldeisers	157
10.3.3.	Reserve om een voorzienbaar verlies te dekken	158
10.3.4.	Daling van het kapitaal beneden het wettelijk minimum	159
10.4.	Verkrijging van eigen effecten	159

10.4.1.	Inleiding.	159
10.4.2.	Voorwaarden voor de verkrijging van de effecten (NV)	160
10.4.3.	Gevolgen verbonden aan het bezit van eigen effecten (NV)	162
10.4.4.	Vervreemding van eigen effecten (NV)	163
10.4.5.	Sancties in de NV	163
10.4.6.	Verkrijging van eigen effecten in de BV	163
10.4.7.	Sancties in de BV	165
10.4.8.	Financiering voor de verkrijging van eigen effecten.	165
10.4.9.	Inpandneming van eigen effecten	165
10.4.10.	Te verschaffen informatie	166
10.5.	De resultaatbestemming	168
10.5.1.	Algemeen	168
10.5.2.	Mogelijke resultaatverwerkingen.	168
10.5.3.	Jaarrekening	169
10.5.4.	De wettelijke reserve in de NV	169
10.5.5.	Uitkeringen in een NV	170
10.5.6.	Uitkeringen in de BV en de CV	172
10.5.7.	Interimdividenden in de NV	173
10.5.8.	Uitkeringen door het bestuursorgaan in de BV en de CV	174
10.5.9.	Uittreding of uitsluiting ten laste van het vennootschapsvermogen in de BV en de CV	174
10.6.	Alarmbelprocedure	175
10.6.1.	Alarmbelprocedure in de NV	176
10.6.2.	Alarmbelprocedure in de BV en CV	177
10.7.	Ontbinding op vordering van derden	178
11.	DE ALGEMENE VERGADERING VAN DE OBLIGATIEHOUDERS	179
12.	HERSTRUCTURERINGEN VAN VENNOOTSCHAPPEN	181
12.1.	Inleiding.	181
12.2.	Begrippen.	181
12.2.1.	Fusie door overneming (art. 12:2 WVV)	181
12.2.2.	Fusie door oprichting (art. 12:3 WVV).	183
12.2.3.	Splitsing door overneming (art. 12:4 WVV)	184
12.2.4.	Splitsing door oprichting (art. 12:5 WVV).	185
12.2.5.	Gemengde splitsing (art. 12:6 WVV)	186
12.2.6.	Gelijkgestelde verrichtingen (art. 12:7 en 12:8 WVV)	187
12.2.7.	Inbreng van een algemeenheid (art. 12:9 WVV).	188
12.2.8.	Inbreng van een bedrijfstak (art. 12:10 en 12:11 WVV).	189

12.3.	Fusies	190
12.3.1.	Kenmerken en rechtsgevolgen	190
12.3.2.	Samenvatting van de procedure	191
12.4.	Splitsingen	191
12.4.1.	Kenmerken en rechtsgevolgen	191
12.4.2.	Samenvatting van de procedure	192
12.5.	Inbreng van een algemeenheid	193
12.6.	Inbreng van een bedrijfstak	193
12.7.	Rechtsgevolgen van de inbreng van een algemeenheid of van een bedrijfstak	194
12.8.	Partiële splitsing	194
12.9.	Grensoverschrijdende fusies	195
12.10.	Grensoverschrijdende splitsingen	195
13.	OMZETTING VAN EEN VENNOOTSCHAP	197
13.1.	Wat verstaat men onder omzetting?	197
13.2.	Procedure bij een nationale omzetting	197
13.3.	Staat van activa en passiva	198
13.4.	Controleverslag	198
13.5.	Bijzonder verslag van het bestuursorgaan	199
13.6.	Algemene vergadering	199
13.7.	Punten waaraan vóór de omzetting aandacht moet worden besteed	200
13.8.	Aansprakelijkheid	200
14.	ONTBINDING EN VEREFFENING VAN EEN VENNOOTSCHAP	201
14.1.	Algemeen	201
14.2.	Gronden van ontbinding	201
14.2.1.	De vrijwillige ontbinding	201
14.2.2.	De ontbinding van rechtswege	202
14.2.3.	De gerechtelijke ontbinding	202
14.3.	Voorstel tot vrijwillige ontbinding	203
14.4.	De ontbinding en vereffening in één akte	203
14.5.	De vereffening	204
14.5.1.	Algemeen	204
14.5.2.	Benoeming van de vereffenaar	205
14.5.3.	Bevoegdheden van de vereffenaar	207
14.5.4.	Verslaggeving tijdens de vereffening	207
14.5.5.	Verplichte bijeenroeping algemene vergadering	208
14.5.6.	Betaling van de schuldeisers	208

14.5.7.	Sluiting van de vereffening	209
14.5.8.	Aansprakelijkheid van de vereffenaar	211
15.	GESCHILLENREGELING	213
15.1.	Het deskundigenonderzoek	213
15.2.	Uitsluiting	214
15.2.1.	Wie kan de uitsluiting vorderen?	214
15.2.2.	Procedure	215
15.2.3.	Beslissing tot overdracht	216
15.3.	Uittreding	217
15.4.	Vennootschapsvordering	217
15.5.	Minderheidsvordering	218
15.5.1.	Algemeen	218
15.5.2.	Voorwaarden om een vordering in te stellen in de NV	218
15.5.3.	Voorwaarden om een vordering in te stellen in de BV	219
15.5.4.	Voorwaarden om een vordering in te stellen in de CV	219
15.5.5.	Verder verloop van de procedure	219
16.	DE MINDER COURANTE VENNOOTSCHAPSVORMEN	221
16.1.	De maatschap	221
16.2.	VOF en CommV	222
16.3.	EESV	224
16.4.	SE	224
16.5.	SCE	225
17.	DE VERENIGINGEN	227
17.1.	Algemeen	227
17.1.1.	De soorten verenigingen	227
17.1.2.	Onderscheid met een vennootschap	228
17.1.3.	De grootte van de verenigingen met rechtspersoonlijkheid	229
17.2.	De VZW	230
17.2.1.	Definitie	230
17.2.2.	Oprichting	230
17.2.3.	De leden	231
17.2.4.	De algemene vergadering	232
17.2.5.	Het bestuursorgaan	233
17.2.6.	Vertegenwoordigingsbevoegdheid	234
17.2.7.	Tegenstrijdig belang	234

17.2.8.	Dagelijks bestuur	234
17.2.9.	Commissaris	235
17.2.10.	Bekendmaking	235
17.2.11.	Aansprakelijkheid	235
17.2.12.	Nietigheid van de VZW	236
17.2.13.	Giften en legaten	237
17.2.14.	Boekhouding, jaarrekening, jaarverslag en begroting	237
17.2.15.	Omzetting van een VZW in een erkende CVSO of een CV erkend als SO	239
17.2.16.	Omzetting van een VZW in een IVZW	240
17.2.17.	Ontbinding en vereffening	240
17.3.	De IVZW	243
17.3.1.	Kenmerken	243
17.3.2.	De algemene vergadering	244
17.3.3.	Bestuursorgaan	245
17.3.4.	Boekhouding, jaarrekening en begroting	245
17.3.5.	Ontbinding en vereffening	245
17.4.	De stichtingen	246
17.4.1.	Kenmerken	246
17.4.2.	Soorten stichtingen	246
17.4.3.	Raad van bestuur	247
17.4.4.	Dagelijks bestuur	248
17.4.5.	Statutenwijziging	248
17.4.6.	Boekhouding, jaarrekening en begroting	249
17.4.7.	Ontbinding en vereffening	249
18.	INWERKINGTREDING EN OVERGANGSBEPALINGEN	251
18.1.	Inwerkingtreding	251
18.2.	Van kapitaal naar onbeschikbaar vermogen	252
18.3.	Omzetting verdwenen rechtsvormen	252
	<i>Bijlagen</i>	255
	Bijlage 1. Vergelijkende tabel vennootschapsvormen	256
	Bijlage 2. Nuttige bronnen	260
	Bijlage 3. Casussen	262
	<i>Trefwoordenregister</i>	279